

Recenzija

Par 2019.gada I pusgada novadu ziņu sižetiem, ko sabiedriskā pasūtījuma ietvaros veidojuši SIA „VIDZEMES TELEVĪZIJA”, SIA „TV Kurzeme”, SIA „Latgales Reģionālā Televīzija”, SIA „Zemgales Reģionālā televīzija”, SIA „Kurzemes televīzija”, SIA „Skrundas TV”, SIA „Aizputes TV”, SIA „Talsu televīzija”, SIA „Vidusdaugavas televīzija”, SIA „DAUTKOM TV”, IMLO Lat-Ireland, LTD, biedrība „Mēs – latvieši pasaulē”.

Gan reģionālās televīzijas, gan recenzents darbu paveikuši, vadoties pēc EPLL 71.panta pirmās daļas, Nolikuma par sabiedriskā pasūtījuma daļas, kuru pilda komerciālie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, veidošanas kārtību un vērtēšanas principiem, Vadlīnijām (tālāk tekstā „Vadlīnijas”)EPLL piemērošanai, veidojot ziņu, informatīvi dokumentālos un diskusiju raidījumus, it īpaši priekšvēlēšanu laikā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2018. – 2022.gadam un Pielikumā Nr.6 ietvertos „Kritērijus sabiedriskā pasūtījuma raidījumu / projektu novērtēšanai”.

Šīs recenzijas uzdevums bija – analizēt un novērtēt ne mazāk ka 200 novadu televīziju veidotos ziņu sižetus. Noskatījos 300 ziņas. Iespēja tās analizēt, saprotams, pastāvēja vairākos veidos – pa vienam sižetam, līdzīgus saturiski, katras atsevišķas raidorganizācijas vai katra korespondenta veikumu, vai skaita ziņā vai tikai pēc nozīmības u.tml. Sākumā mēģināju „paņemt” kaut ko no katra mēneša, taču ņemot vērā lielo kvantitatīvo ziņu daudzumu un ierobežoto laika resursu, ātri vien kļuva skaidrs, ka analīze jāveic, izvēloties citu pieeju. Proti, viss kopums jāvērtē *vienotā kontekstā* . Šim nolūkam vispareizākā pieeja – izvēlēties kādus no pirmā pusgada vairākiem mēnešiem, bet - pēc kārtas! Attiecīgi, turmāk recenzijā būs runa par reģionālo televīziju paveikto 2019.gada janvārī, februārī, martā un aprīlī, tātad – četros mēnešos. Kāpēc izvēlējos tieši šo periodu ? Jo vasaras mēneši parasti nav tik bagāti ar notikumiem un arī skatītāju loks ir mazāks, jo daudzi dodas atvaļinājumos.

Kvantitatīvais secinājums:

sākot ar TV, kurām noteiktajā laika periodā bijis visvairāk ziņu.

- „Zemgales Reģionālā televīzija” – 73 sižeti
- „VIDZEMES TELEVĪZIJA” – 67
- „Latgales Reģionālā Televīzija” – 53
- „Skrundas TV” – 24
- „TV Kurzeme” – 21
- „Aizputes TV” – 16
- „Vidusdaugavas televīzija” – 16
- „Talsu televīzija” – 9
- „Kurzemes televīzija” – 9
- „DAUTKOM TV” – 8
- Latviešu diaspora – 4

Formāts - vienmēr vienāds. LTV dienas ziņu vadītājs ar īsu ievada saturu piesaka ziņu. Tālāk seko 1 -2, retāk 3, vēl retāk 4 -5 minūšu garš sižets par konkrēto notikumu reģionā.

Vizuāli – diezgan vienādi un paredzami. Intervējamie, fons, gaismas. Kopumā operatoru darbs ir veikts labā līmenī, ar katru gadu profesionālāk.

Saturs – ņemot vērā NEPLP nosacījumus „Vadlīnijās”, visas minētās reģionālās televīzijas ir izpildījušas objektīvu un vispusīgu informācijas sniegšanu ziņās, ievērojot precizitāti un objektivitāti faktu atspoguļošanā, viedokļu līdzvērtīgu piedāvājumu un politisko neitralitāti. Aktualitātes ziņā priecē, ka nu jau daudz biežāk nekā biju dzirdējusi agrāk, sižeti sākas ar vārdiem „vakar, šodien, rīt”. Daudzas ziņas veidotas, ņemot vērā notiekošo Latvijas *kontekstā*.

Latvijas nacionālās vērtības un bagātība ir cilvēki (tāpat tauta, valoda, tradīcijas), zeme, daba (meži un jūra) . Tēlaini runājot, tas ir kā pamats, uz kā būtu jābūvē viss mūsu valstī. Tāpēc ir tik svarīgi iesaistīt komerciālos medijus sabiedriskā pasūtījuma veidošanā, paplašinot cilvēku izvēles iespējas ar viedokļu un formu daudzveidību, tostarp arī ziņās no visas Latvijas.

Turpinājumā - satura prioritārie virzieni, kam četru mēnešu laikā novadu ziņu veidotāji bija pievērsuši vislielāko uzmanību, stāstot un rādot aktualitātes, kas izgaismo gan problēmas, gan sasniegumus, arī lepnumu, prieku, gandarījumu mūsu valsts iedzīvotāju vidū, veicinot sabiedrības demokrātiju, kultūru, zināšanas, radošumu, patriotismu un latvisko identitāti.

Prioritātes : sarindotas tādā secībā, par kādu tematiku ir visvairāk sižetu.

- kultūras notikumi; plašs spektrs visādās jomās – kultūras namu, muzeju, bibliotēku renovācijas, izstādes un ekspozīcijas, festivāli, kori, deju kolektīvi, pašdarbības teātri un pat viena jauna – profesionāla teātra iaveidošana Cēsīs, Latvijas vēsturē nozīmīgu cilvēku atceres, jaunu tradīciju iedibināšana, piem., Latgales diena, tautas mākslas meistarklases, baznīcu aktivitātes un negaidīti atklājumi tajās, kolekcionāru tikšanās, palu šovs, Ventas rumbas izgaismošana u.c.
- novadu reģionālā reforma; (vismaz četrpadsmit reizes par to runāts) un pašvaldību problēmas, to budžets; attīstība, iedzīvotāji, ūdenapgāde, siltums, celtniecība, darbaspēka piesaiste, būvējot īres namus, notekūdeņi, atkritumu izvešanas sarežģījumi, transports, un šo tematiku papildina arī dažādas iedzīvotāju protesta akcijas u.c.
- uzņēmējdarbības aktivitātes; inovācijas, konferences, mācības, studentu iesaiste, skolēnu veikums, apgūstot uzņēmējdarbības pamatus un sasniedzot vērā ņemamus rezultātus, mājražotāju un amatnieku iespējas, idejas, kā dzīvot labāk un ekonomiskāk; taču vienlaikus ir jārisina „neveiksmes” stāsti un jārod risinājumi u.c.
- daba, tās aizsardzība; sakopšana, talkas, Dabas liegumu nozīme, upes un ezeri, nelegālas izgāztuves, nocirsti koki, atjauno un veido jaunus parkus un atpūtas vietas, apzina un sakopj dižkokus, kūlas ugunsgrēku postījumi u.c.
- izglītības nozare; skolu reformu jautājumi - apvienošana jeb nē, skolu statusi un nosaukumi, skolēnu sasniegumi dažādos konkursos, arī starptautiskos, iesaiste dabas aizsardzības projektos, makulatūras vākšanā, skolas, kas rūpējas par fiziskām aktivitātēm, pielieto dažādas inovācijas – digitālas mācību lietotnes, valodas apguvi tiešsaistē,

interese par profesiju apgūšanu , studentu sadarbības projekti , palīdzība skolēniem „pirms atestāta” u.c.

- veselības nozare; reģionālās slimnīcas un to problēmas, neatliekamās medicīniskās palīdzības iespējas lauku cilvēkiem, ģimenes ārstu trūkums , to reāla neesamība, mediķu tālākizglītība – nākošajiem ārstiem un ģimenes ārstiem, e – veselības portālu uzlabošana ērtākai lietošanai, dažādas terapijas iespējas, bezmaksas veselības akcijas, rindas uz vizīti pie zobārsta divu gadu garumā, fizisko aktivitāšu veicināšana u.c.
- sociālās problēmas; vajadzības un reāla palīdzība, senioru dienas centra izveide Kuldīgā un busiņš senioriem Vidusdaugavas reģionā, cilvēku ar garīgās attīstības traucējumiem tālāka integrēšana sabiedrībā, invalīdu problēmas, VSAA zvanu centra izveide Liepājā, kas domāta visai Latvijai, mentoru apmācības, bezpajumtnieki , sociālo pakalpojumu punkts mazturīgajiem u.c.
- vēsture; Latvijas Armijai – 100, vēsturiskās atmiņas saglabāšana, tradīciju uzturēšana, no jauna apgūstot senos amatus, rūpes par valodu un tās īpatnībām dažādos novados; muzeju darbība, meklējot vēsturiskas vērtības, politiski represēto likteņi un pārdzīvojumi, barikāžu laika atceres, Kuldīgas aktivitātes, lai iekļūtu UNESCO mantojuma sarakstā, Grobiņa uzņemta Vikingu asociācijā, veca tralera atjaunošana Ventspilī u.c.
- Latvijas ceļi; to sliktā kvalitāte, daļēji paveiktais un regulārās problēmas ar „bedrēm”, pat pēc remontiem – atkal un atkal, protesta akcijas pierobežā par ceļu kvalitāti, dažu ceļu bīstamās vietas, t.s. mazāk svarīgos ceļus grasās nodot pašvaldību pārziņā, Rundālē svin „asfalta svētkus” pēc piecdesmit gadu gaidīšanas u.c.
- tūrisma nozares attīstība; aktīvais dzīves veids, dzīvnieku aizsardzība; konkurss „Liepājas vēstneši”, tūrisma firmas un pašvaldības savstarpējās problēmas, Kurzemes vides gidu talka Pāvilostas pelēkajā kāpā, jauns tūrisma maršruts „Baltu ceļš”, interesantas sacensības, kurās var piedalīties jebkurš, u.c.

- par ģimenēm, kuras atgriežas no Rīgas – laukos un no Anglijas atpakaļ Latvijā un veido savu uzņēmējdarbību – seši sižeti. Par patriotismu, dzimtās vietas mīlestību un uzņēmību;
- mazākumtautības; trīs sižeti – Meduma pamatskolas Marionešu teātris; reemigrantu un migrantu bērni veiksmīgi integrējas Daugavpils 13, vidusskolā, Daugavpilī mazākākmultaudzības gatavošanas mācībām valsts valodā.
- pierobeža; Latvijas austrumu robežā pārtrauc žoga būvi; dienesta suņu lietpratīga izmantošana, atklājot kontrabandu u.tml.; atklāj aizvien vairāk mēģinājumu ievest nelegāli cigaretes;
- temati, kas ir uz „robežas” ar reklāmu par kādu objektu vai notikumu ; suņu izstāde , kur popularizē dejas ar suņiem; suņu frizētava; dzīvnieku viesnīca;
- temati, kas , faktiski, vairāk attiecas uz to vietu vai notikumu, par ko ir stāsts, un ,diezvai, tas interesē pārējo Latviju; ja nu vienīgi kā mācība; piem., liellopi klīst pa svešu teritoriju;

Secinājumi un ieteikumi:

Paldies reģionālajām televīzijām par ļoti lielo un vērtīgo darbu , kas ir bagātinājis ziņu klāstu sabiedriskajā televīzijā ! Vienlaicīgi, iespēja tās redzēt ir Re-TV ekrānos. Saprotams, ka nosaucu tikai daļu no milzīgā ziņu klāsta. Taču ir skaidri redzams, cik liela ir daudzveidība, cik plaši aptverti temati. Katra, arī nosacīti vismazāk nozīmīgā tēma, ir Latvijas mozaikas viena sastāvdaļa, bez kuras kopskats un konteksts nav pilnīgs, tādēļ katra ziņa ir svarīga. Vēl jāpiebilst, ka daļa ziņu tematiski „pārklājas”, piem., kultūra un vēsture, un tās varētu atrasties abu tematu uzskaitījumā.

Kvantitatīvais uzskaitījums norāda, ka visvairāk ziņu ir veidojusi Zemgales televīzija. Manuprāt, tas ir pašsaprotami, galu galā tā ir arī tuvāk Rīgai un vairāk notikumu. Vidzemes, Kurzemes, Latgales un Skrundas kolēģiem arī ir pieredze ar stāžu. Savukārt tas, ka Aizputes, Vidusdaugavas, Talsu, Ventpils un Daugavpils korespondentiem ir mazāk sižetu, nevarētu būt nekāds pārmetums, jo „ziņa” novadā vai nu ir vai nav. Jebkurš notikums, kas , iespējams, ir nozīmīgs tikai lokāli, tomēr var nebūt ziņa, kas interesēs visu

Latviju. Tikai četri sižeti no latviešu diasporas . Tas gan ir signāls, ka šeit varētu sagaidīt daudz vairāk. Arī par mazākumtautībām būtu vērts piedomāt vairāk. Šeit pats galvenais – neaizmirst, ka bez krieviem Latvijā ir vēl vismaz vienpadsmit citas tautības, no kurām liela daļa runā latviski. Tās ir lielas kopienas, piem., lietuvieši, poļi, igauņi, ukraiņi, baltkrievi, gruzīni, vācieši u.c.

Par ziņu veidotāju meistarību. Lielākajai daļai ir jau liela pieredze, kas piesaista ar spēju uzrunāt, ieinteresēt un piesaistīt auditorijas uzmanību, ar prasmi intervēt, pielietojot iegūtās profesionālās iemaņas un ar gadiem iegūto kompetenci. Jūtams iepriekšējās sagatavotības līmenis. Laba valoda un dikcija, loģiskais uzsvars. Un ,kas ir gana svarīgi – intonācija un līdz ar to aizraujoša ziņu pasniegšanas forma, kas vairāk uzrunātu skatītāju. Tieši intonācija ir tas , ko silti gribētu ieteikt padomāt par to un patrenēties Latgales ziņu veidotājiem. Tā nav nekāda bargā kritika, bet novēlējums. Un visbeidzot – ieteikums LTV. Titros būtu labi konsekventi minēt ne tikai ziņu veidotājas/a vārdu un uzvārdu, bet arī operatora vārdu un uzvārdu .

2019.gada 23.decembrī

Dārija Juškeviča, SKP locekle